

วิเคราะห์การปรับกรณีคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

The Analysis of Fine in Case of Delayed Information Resource Returning of Students Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

วีณา ฤทธิรักษา
Vena Ritrukka

สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Khunying Long Athakravisunthorn Learning Resource Center, Prince of Songkla University

ติดต่อผู้เขียน vena.r@psu.ac.th

ส่งบทความ 27 พฤษภาคม 2562 | แก้ไข 20 ตุลาคม 2562 | ตอปรับ 25 ตุลาคม 2562 | เผยแพร่ 13 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบบรรยายครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์การปรับกรณีคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการปรับ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคจากการคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่คืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด ในปี 2556-2559 จำนวน 260 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบประเมินความคิดเห็นต่อการปรับ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคจากการคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.79 และ 0.81 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างอายุเฉลี่ย 20.4 ปี (S.D.=1.43) เพศหญิง ร้อยละ 63.22 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 81.4 สังกัดคณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 17.77 รองลงมาเป็นคณะวิทยาการจัดการ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 33.06 ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 24.38 สำหรับประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ยืมนั้นเป็นหนังสือหรือตำรา ร้อยละ 89.04 จำนวนครั้งของการยืม 1-5 ครั้งต่อเดือน ร้อยละ 89.26 และการที่ไม่คืนตามกำหนด พบว่า ร้อยละ 25 ของการยืม ไม่ได้ส่งคืนภายในเวลาที่กำหนด ร้อยละ 73.14 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจ่ายค่าปรับเป็นจำนวนเงิน 15,490 บาท (ต่ำสุด=3 บาท, สูงสุด=1,200 บาท) ความคิดเห็นต่อการปรับกรณีคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการใช้โทษโดยวิธีการปรับมีความเหมาะสม ร้อยละ 92.98 อัตราค่าปรับและการปรับทำให้เกิดวินัยในการยืมคืน ร้อยละ 83.06 ระยะเวลาที่กำหนดให้คืนและนำมากำหนดการปรับให้เหมาะสม ร้อยละ 76.45 และกลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกการปรับและใช้วิธีอื่นแทนการปรับ ร้อยละ 77.69 และ 63.22 ตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการคืนทรัพยากรล่าช้ากว่ากำหนด ส่วนใหญ่ระบุว่าการใช้งานยังไม่เสร็จสิ้น ร้อยละ 82.23 ไม่สะดวก ร้อยละ 66.12 ลืมคืน จำนวนกำหนดคืนไม่ได้ ร้อยละ 60.74

คำสำคัญ: การปรับ, การคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้า

Abstract

The objectives of this descriptive study were to analyze the fines for late return of library materials in Prince of Songkla University, Hat Yai Campus, to study students' feedback on the fines and finally factors led to late returning of library materials were also analyzed. Two hundred sixty students were sampled from the undergraduate students in Prince of Songkla University, Hat Yai Campus who were subject to be fined due to late return of library materials during the years of B.E. 2013-2016. The questionnaire developed for this study consists of 3 parts; personal information in the first part, followed by the students' view on the fining rule, and the causes or obstacles that led to the late returning. The reliabilities of the questionnaire were 0.79 and 0.81 for parts 2 and 3, respectively.

The result showed that the average age of the target group was 20.4 years old (S.D.=1.43), 63.22% were female, the highest number were Engineering students (17.77%), followed by Management Science students (16.12%). In term of study year, 33.06% were first year students which was the highest, followed by the second year students (24.38%). Textbooks were 89.04% of the lent library materials and 89.26% of the students borrowed 1-5 times monthly in average. About seventy percent of the target group committed the overdue return less than 25% of their borrowings. Regarding the rule of fining, 92.98% responded that the fines were appropriate, 83.06% agreed that library rules in fining will

enhance the library etiquette of the students, 76.45% agreed that the lending period and the amount of fines are just right, 77.69% and 63.22% of the students disagreed with the abandon of the fines and replacing with other alternatives respectively. In terms of reasons or obstacles, majority of the students stated that the reason of late return was they were still in need of the materials (82.23%), inconvenient (66.12%), forgot to return (66.12%), and forgot the due date (60.74%).

Keywords: fine, delayed information resource returning

■ บทนำ

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ประเทศจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้และทักษะ สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันในประชาคมโลกได้ (ภูติส เกิดประสงค์, 2552) การพัฒนาการศึกษาของไทยจึงต้องเตรียมความพร้อมของประชาชนให้สามารถดำรงอยู่ในชุมชนโลกได้ โดยแนวคิดใหม่ระดับอุดมศึกษาของไทย ได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นต่อการศึกษาค้นคว้าเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ช่วยให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาออกไปรับใช้สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ในฐานะหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งรวบรวมสารสนเทศสำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ทางวิชาการ และเป็นศูนย์กลางการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันสำหรับนักศึกษา บุคลากร และผู้สนใจ จึงมีระบบการให้ยืม-คืนเกิดขึ้นเพื่อเป็นการกระจายการใช้กันอย่างทั่วถึง (ศุภชัย อนุวัชพงศ์, ฉวีวรรณ วันสาสิบ, และ สุดาวดี ศรีสุดตา, 2548)

สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร เปิดให้บริการมาตั้งแต่ปี 2521 จนถึงปัจจุบัน โดยเปิดให้บริการยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศหลายประเภท ทั้งหนังสือ วารสาร โสตทัศนวัสดุ วิทยานิพนธ์ ทั้งนี้บริการยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศเป็นบริการพื้นฐานที่สำคัญของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ (สายพิณ วิไลรัตน์, เบญจนา ทองนุ้ย, ประไพ จันทรอินทร์, และพรทิพย์ ถนอมกุลบุตร, 2550) ปัจจุบันสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ มีสมาชิก 38,101 คน บริการยืมคืน 66,810 ครั้ง/ปี (สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร, 2561) สำหรับการบริการยืมคืนนั้นจะมีสมาชิกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ส่งคืนตามกำหนด สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ จึงมีหน้าที่ในการติดตามทวงทรัพยากรสารสนเทศและคิดค่าปรับกรณีที่เกิดกำหนดส่ง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้บริการอื่น ๆ ได้มีโอกาสใช้ทรัพยากรสารสนเทศ

ทุกรายการได้เท่าเทียมกัน ในช่วงปี 2558-2560 มีสมาชิกที่ส่งคืนเกินกำหนดและต้องจ่ายค่าปรับจำนวน 4,113, 3,793 และ 3,620 คน รวมเป็นเงิน 705,612, 522,660 และ 542,404 บาท ตามลำดับ การที่ผู้ใช้บริการส่งคืนทรัพยากรสารสนเทศไม่ทันตามกำหนด มีผลให้ผู้ใช้บริการท่านอื่น ๆ ไม่สามารถเข้าถึงเอกสารสารสนเทศเหล่านั้นได้ นอกจากนั้นนักศึกษาบางส่วนยังค้างชำระค่าปรับ กลายเป็นปัญหาเรื่องหนี้สินค้างชำระ ทำให้สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ต้องติดตามหนี้สินของนักศึกษาจากค่าปรับที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามผู้ใช้บริการคงมีปัญหาค้างชำระค่าปรับบ้างประการที่ไม่สามารถส่งคืนได้ทันเวลา การลงโทษปรับเป็นวิธีการหนึ่งที่หน่วยงานได้นำมาใช้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถส่งคืนทรัพยากรสารสนเทศภายในเวลาที่กำหนด โทษปรับนั้นเป็นการลงโทษทางอาญาที่มีประสิทธิภาพสูงในการป้องปรามยับยั้งการทำผิด อาจดีกว่าโทษอื่นหากมีการกำหนดโทษปรับได้อย่างเหมาะสม (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, ทรงพล สงวนจิตร, อิศร์กุล อุณหฤกษ์, ธรรธร รัตนนฤมิตร, สุนทร ต้นมันทอง, และ ปวีศรี เลิศธรรมเทวี, 2554) สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ จึงได้นำโทษปรับมาใช้เป็นวิธีหนึ่งในการแก้ปัญหาของการไม่คืนทรัพยากรสารสนเทศตามกำหนด ส่วนปัญหาการไม่ส่งคืนตามกำหนด อาจเกิดจากการใช้ทรัพยากรนั้นยังไม่เสร็จสิ้นการส่งคืนไม่สะดวก ต้องใช้เวลาในการเดินทางมายังสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ระยะเวลาที่ให้ยืมสั้นเกินไป จำนวนสิ่งพิมพ์ที่ให้ยืมแต่ละครั้งน้อยเกินไป ทรัพยากรสารสนเทศมีจำนวนน้อยและล้าสมัย เป็นต้น ปัจจัยดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบกับความจำเป็นต้องใช้งาน อาจทำให้สมาชิกบางส่วนยินยอมที่จะจ่ายค่าปรับเพื่อให้งานของตนเองได้ดำเนินการไปอย่างต่อเนื่องก็เป็นได้ ทั้ง ๆ ที่การปรับไม่ใช่วัตถุประสงค์หลักในการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศ การศึกษาวิเคราะห์การปรับกรณีการคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำได้ข้อเท็จจริง และนำไปพัฒนาการให้บริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ต่อไป

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การปรับกรณีคินทรพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการปรับกรณีคินทรพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการคินทรพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด

■ วิธีดำเนินการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเยี่ยมคิณเบื้องต้น พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นกลุ่มที่มาใช้บริการมากและค่าปรับมากกว่านักศึกษาระดับอื่น เนื่องจากผู้ใช้บริการเยี่ยม-คิณส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ได้คัดเลือกโดยเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด คือ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่เคยใช้บริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ที่มีการคิณล่าช้ากว่ากำหนดในปีการศึกษา 2556-2559 จำนวน 744 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Yamane, 1973) ที่มีนัยสำคัญระดับ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 260 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา คณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา ประเภทและทรัพยากรสารสนเทศที่เยี่ยม จำนวนครั้งที่เยี่ยม ร้อยละของการเยี่ยมที่ไม่ส่งคิณภายในเวลาที่กำหนด และจำนวนเงินที่เคยจ่ายค่าปรับ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการปรับ ประกอบด้วย คำถาม 6 ข้อ เกี่ยวกับการใช้โทษโดยวิธีการปรับ อัตราค่าปรับ การปรับ ทำให้เกิดวินัย ควรยกเลิกการปรับ ควรใช้วิธีอื่นแทนการปรับ ระยะเวลาที่นำมากำหนดการปรับเหมาะสม มีลักษณะเป็นมาตราวัดนามบัญญัติ (nominal scale) โดยคำตอบใช่หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นให้ 1 คะแนน ไม่ใช่หมายถึงไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นให้ 0 คะแนน ทำการแปลผลปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจ่ายค่าปรับเป็นค่าร้อยละ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจ่ายค่าปรับเนื่องจากการคิณหนังสือล่าช้ากว่ากำหนด ประกอบด้วย คำถามจำนวน 9 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราวัด

นามบัญญัติ โดยคำตอบใช่ หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นให้ 1 คะแนน ไม่ใช่ หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นให้ 0 คะแนน ทำการแปลผลปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจ่ายค่าปรับเป็นค่าร้อยละ

เครื่องมือส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่า CVI เท่ากับ 0.83 และ 0.83 ตามลำดับ และได้หาค่าความเที่ยงโดยการคำนวณด้วยวิธีคูเดอริชาร์ดสัน มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.79 และ 0.81 ตามลำดับ

การเก็บข้อมูลวิจัย

การเก็บข้อมูลดำเนินการโดยการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่สังกัดคณะต่าง ๆ ได้รับแบบสอบถามคิณจำนวน 242 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.08 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตามวิธีการทางสถิติ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจากผู้บังคับบัญชาแล้ว ผู้วิจัยได้เชิญชวนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมวิจัย โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบอย่างชัดเจนว่าการให้ข้อมูลไม่มีผลกระทบต่อใด ๆ ต่อนักศึกษา เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจดีแล้วและยินยอม จึงให้ลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย ส่วนการนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ

■ ผลการวิจัย

1. ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีทั้งหมดอายุเฉลี่ย 20.4 ปี (S.D.=1.43) เป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.22 เพศชาย ร้อยละ 36.78 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 81.4 สังกัดคณะวิศวกรรมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.77 รองลงมาเป็นคณะวิทยาการจัดการ ร้อยละ 16.12 นอกนั้นกระจายตามคณะต่าง ๆ ในวิทยาเขตหาดใหญ่ (ร้อยละ 0.41-9.09) ส่วนชั้นปีที่ศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 33.06 ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 24.37

สำหรับประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ยืมเป็นหนังสือหรือตำรา ร้อยละ 89.04 นักศึกษา ร้อยละ 89.26 มีการยืมทรัพยากรสารสนเทศจำนวน 1-5 ครั้งต่อเดือน และเมื่อพิจารณาจำนวนครั้งของการยืมที่ไม่เกินตามกำหนด พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 73.55 มีการคืนล่าช้ากว่ากำหนดทุก 1 ใน 4 ครั้งของการยืม (ไม่เกินร้อยละ 25) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 11.98 มีการคืนล่าช้ากว่ากำหนดเกินครึ่งของจำนวนครั้งของการยืม (มากกว่าร้อยละ 50) ดังแสดงในตาราง ที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n=242)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	153	63.22
ชาย	89	36.78
2. ศาสนา		
พุทธ	197	81.40
อิสลาม	34	3.72
คริสต์	9	14.05
อื่นๆ	2	0.83
3. คณะที่ศึกษา		
วิศวกรรมศาสตร์	43	14.78
วิทยาการจัดการ	39	16.12
วิทยาศาสตร์	22	9.09
พยาบาลศาสตร์	21	8.68
นิติศาสตร์	20	8.26
เภสัชศาสตร์	17	7.02
เศรษฐศาสตร์	17	7.02
แพทยศาสตร์	15	6.20
ทรัพยากรธรรมชาติ	14	5.79
เทคนิคการแพทย์	10	4.13
ศิลปศาสตร์	10	4.13
ทันตแพทยศาสตร์	4	1.65
แพทย์แผนไทย	4	1.65
อุตสาหกรรมเกษตร	3	1.24

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
สัตวแพทยศาสตร์	2	0.83
การจัดการสิ่งแวดล้อม	1	0.41
4. ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นปีที่ 1	80	33.06
ชั้นปีที่ 2	59	24.37
ชั้นปีที่ 3	56	23.14
ชั้นปีที่ 4	39	16.12
ชั้นปีที่ 5	5	2.07
ชั้นปีที่ 6	3	1.24
5. ประเภททรัพยากรสารสนเทศที่ยืม		
หนังสือ/ตำรา	219	89.02
วารสาร	7	2.85
สื่อโสตทัศนูปกรณ์	20	8.13
6. จำนวนครั้งของการยืม (ต่อเดือน)		
1-5	216	89.26
6-10	16	6.61
11-15	3	1.24
>15	7	2.89
7. ร้อยละของการยืมที่ไม่ส่งคืนตามกำหนด	178	73.34
<25	178	73.55
26-50	35	14.46
>50	29	11.98

2. แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการปรับ

ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อการปรับกรณีคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 92.98 มีความเห็นว่าการลงโทษโดยวิธีการปรับมีความเหมาะสม ร้อยละ 83.06 เห็นว่าอัตราค่าปรับมีความเหมาะสมและการปรับทำให้เกิดวินัยในการยืมคืน ร้อยละ 76.45 เห็นว่าระยะเวลาที่กำหนดให้คืนและนำมากำหนดการปรับมีความเหมาะสม และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 77.69 และ 63.22 ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกการปรับและการใช้วิธีอื่นแทนการปรับตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับความคิดเห็นต่อการปรับกรณีคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนดของกลุ่มตัวอย่าง (n=242)

ข้อความ	เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การลงโทษโดยวิธีการปรับมีความเหมาะสม	225	92.98	17	7.02
2. อัตราค่าปรับมีความเหมาะสม	201	83.06	41	16.94
3. การปรับทำให้เกิดวินัยในการยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศดีขึ้น	201	83.06	41	16.94
4. ระยะเวลาที่กำหนดให้คืนและนำมากำหนดการปรับเหมาะสม	185	76.45	57	23.55
5. ควรใช้วิธีอื่นแทนการปรับ	89	36.78	153	63.22
6. ควรยกเลิกการปรับ	54	22.31	188	77.69

3. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด

เมื่อสำรวจในประเด็นปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด พบว่า กลุ่มตัวอย่าง

ร้อยละ 82.23 ระบุว่าการทำงานยังไม่เสร็จสิ้น ร้อยละ 66.12 ระบุว่า ไม่สะดวก ร้อยละ 60.74 ระบุว่า ลืมคืนหรือจำกำหนดคืนไม่ได้ ส่วนประเด็นบ้านอยู่ไกล หนังสือหายและอื่น ๆ ไม่เป็นอุปสรรคของการคืนล่าช้า ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนดของกลุ่มตัวอย่าง (n=242)

ข้อความ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้งานยังไม่เสร็จสิ้น	199	82.23	43	17.77
2. ไม่สะดวก	160	66.12	82	33.88
3. ลืมคืน จำกำหนดคืนไม่ได้	147	60.74	96	39.67
4. ระยะทางไกล (บ้านอยู่ไกล)	90	37.19	152	62.81
5. ยืมให้เพื่อน/รุ่นพี่/รุ่นน้อง คิดว่าเขาคืนให้แล้ว	89	36.78	153	63.22
6. ทรัพยากรสารสนเทศมีไม่เพียงพอ	85	35.12	157	64.88
7. ลืมไว้ที่บ้านผู้ปกครอง	63	26.03	179	73.97
8. หนังสือหาย	48	19.83	194	80.17
9. หนังสือเสียหาย จึงยังไม่ได้คืน	44	18.18	198	81.82
10. มีคนบอกว่าไม่คืนก็ได้	23	9.50	219	90.50

อภิปรายผล

1. วิเคราะห์การปรับกรณีคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนดของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 มากกว่าชั้นปีอื่น ๆ (ร้อยละ 33.06 ตารางที่ 1)

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่งมีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพผู้เรียนจากระดับมัธยมศึกษามาเป็นอุดมศึกษา ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทั้งจากลักษณะการเรียนรู้จากเดิมที่เคยพึ่งพาความรู้จากอาจารย์ มาเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ทั่วโลก มีแหล่งความรู้มากมายให้นักศึกษาได้แสวงหาเพื่อการเรียนรู้ (คณะทำงานฝ่ายวิชาการ

และอาจารย์พี่เลี้ยงโครงการบัณฑิตยุคใหม่, 2553) จึงส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ใช้บริการการยืมมากกว่าชั้นปีอื่น ๆ นอกจากนี้นักศึกษากลุ่มนี้อาจอยู่ในช่วงปรับตัวและการฝึกตัวเองให้มีความรับผิดชอบ (อังคณา อัญญมณี, 2553) การมีวินัยในตนเองยังไม่มากเท่าที่ควร จึงส่งผลให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีการค้างส่งคืนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่น ส่วนประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่ยืมมากที่สุดพบว่า กลุ่มตัวอย่างยืมหนังสือหรือตำรามากที่สุด เนื่องจากห้องสมุดเป็นศูนย์รวมทรัพยากรสารสนเทศหลายรูปแบบทุกสาขาวิชา อย่างไรก็ตามตำราเรียนบางเล่มก็มีราคาแพง โดยเฉพาะตำราเรียนจากต่างประเทศ (textbook) การที่จะหาซื้อมาใช้ส่วนตัวอาจจะไม่สะดวกสำหรับนักศึกษาบางราย ประกอบกับหนังสือวิชาการหรือตำราต่าง ๆ ยังไม่มีแพร่หลายทางสื่อออนไลน์ เนื่องจากการมีลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์และผู้แต่ง ต่างจากวารสารหรือสิ่งพิมพ์ที่กลุ่มตัวอย่างสามารถหาอ่านได้จากสื่อออนไลน์รวมถึงฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยได้จัดหาไว้ให้ ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีการยืมทรัพยากรสารสนเทศประเภทตำรามากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ กรรณิการ์ ยุทธคราม และ ภรณ์ ศิริโชติ (2557) พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ส่วนใหญ่ยืมคือ ตำราเรียน ส่วนจำนวนครั้งของการยืม พบว่า ส่วนใหญ่ยืมประมาณ 1-5 ครั้งต่อเดือน (ร้อยละ 89.26 ตารางที่ 1) ซึ่งแสดงถึงปริมาณการใช้งานที่ค่อนข้างมาก สำหรับประเด็นการส่งคืนนั้น เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาที่ได้ยืมและคืนล่าช้ากว่ากำหนดทั้งหมด แต่ไม่ได้หมายความว่าคืนล่าช้าทุกครั้งที่ยืม และเมื่อสอบถามเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่คืนล่าช้า พบว่า ร้อยละ 73.55 ของกลุ่มตัวอย่างไม่คืนทรัพยากรสารสนเทศตามกำหนดประมาณ 1 ใน 4 ครั้งของการยืม (น้อยกว่าร้อยละ 25 หรือ 1 ใน 4 ตารางที่ 1) ส่วนอีก ร้อยละ 11.98 คืนล่าช้ากว่ากำหนดเกินครึ่งของจำนวนครั้งของการยืม (มากกว่าร้อยละ 50 ตารางที่ 1) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้งานยังไม่เสร็จสิ้นจริง ๆ แม้เมื่อครบกำหนดคืนก็ยังไม่นำมาคืน ทั้ง ๆ ที่ทราบว่าต้องจ่ายค่าปรับ เพราะกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เพียง 1 ใน 4 ครั้งของการยืมเท่านั้นที่คืนล่าช้า การยืมครั้งอื่นๆ ก็สามารถส่งคืนได้ตามกำหนด

2. ความคิดเห็นต่อการปรับกรณีคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด

ในประเด็นความเห็นต่อมาตรการลงโทษกรณีคืนทรัพยากรสารสนเทศช้ากว่ากำหนด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวิธีการปรับมีความเหมาะสมและทำให้

เกิดวินัยในการยืมคืน ตลอดจนไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกการปรับและการใช้วิธีอื่นแทนการปรับ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งตามมาตราฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ระบุไว้ว่าการศึกษาในระดับนี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ในวิชาการและวิชาชีพ มีคุณลักษณะเป็นผู้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสำนึก และมีความรับผิดชอบ ในฐานะพลเมืองและพลโลก (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) ดังนั้นถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะถูกลงโทษโดยการปรับแต่ยังมีจิตสำนึกและมีความรับผิดชอบที่จะให้คงโทษปรับไว้ถึงแม้ว่าตัวเองจะถูกลงโทษก็ตาม สอดคล้องกับความเห็นของ เรณูมาศ มาอุ่น (2559) ที่กล่าวว่าผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นผู้ที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่จึงเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะและมีความรับผิดชอบ สำหรับโทษปรับนั้นเป็นการลงโทษเพื่อป้องปรามและยับยั้งการกระทำผิด ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์มีเจตจำนงอิสระที่จะตัดสินใจเลือกทำในสิ่งที่คิดว่าเกิดประโยชน์กับตนเอง การปรับจึงเป็นการลงโทษโดยมุ่งหมายที่จะบังคับเข้ากับทรัพย์สินของผู้กระทำผิด เป็นโทษที่มีต้นทุนในการจัดการต่ำ แต่มีผลในทางป้องปรามยับยั้งการกระทำผิดที่มีประสิทธิภาพสูง และตอบสนองวัตถุประสงค์ในการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งได้ดีกว่าการลงโทษประเภทอื่น (ภัทรภร ระดมสุทธิสาร, 2556) อย่างไรก็ตามโทษปรับก็มีข้อเสีย คือ ถ้าปรับในจำนวนน้อยย่อมไม่เกิดผลต่อการข่มขู่ยับยั้งการกระทำผิดได้ สอดคล้องกับสถิติผู้ใช้บริการของสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ที่พบว่า ผู้ใช้บริการเกินกว่าครึ่งหนึ่งที่ยอมจ่ายค่าปรับด้วยการไม่ส่งคืนทรัพยากรสารสนเทศตามกำหนด (สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถ-กระวีสุนทร, 2561) และกลุ่มตัวอย่างส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าการเสียค่าปรับอย่างเดียวอาจไม่ได้ผลลัพธ์ที่ดี ควรมีกฎอย่างอื่นเพิ่มเติม ควรใช้การปรับร่วมกับวิธีอื่นๆ ด้วย เช่น วางระดับของโทษตามความเหมาะสม เป็นต้น

สำหรับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับกรณีคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนดนั้น กลุ่มตัวอย่างระบุว่าควรมีระบบแจ้งเตือนผ่านช่องทางต่างๆ ควรส่งจดหมายแจ้งเตือนไปยังคณะ สอดคล้องกับการศึกษาของ นิตพร สุนทรนนท์ (2551) ที่กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะให้เพิ่มช่องทางการสื่อสารเพื่อเตือนการส่งคืนก่อนถึงกำหนด นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังให้ความเห็นว่าควรจะมีระบบสิทธิการยืมสำหรับผู้ที่ยืมแล้วคืนล่าช้ากว่ากำหนดเกิน 3 ครั้ง ควรใช้การปรับร่วมกับวิธีอื่นๆ กล่าวได้ว่าค่าปรับจึงยัง

เป็นปัญหาหนึ่งของผู้ใช้บริการห้องสมุด (กรรณิการ์ ยุทธคราม และ ภรณ์ ศิริโชติ, 2557)

3. ปัญหาและอุปสรรคของการคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนด ส่วนใหญ่ระบุว่าการใช้งานยังไม่เสร็จสิ้น ลืม และทรัพยากรไม่เพียงพอคือ ปัญหาหลัก เพราะถ้ามีคณจองไว้หากนำมาคืนก็อาจจะไม่มีหนังสืออ่านเพื่อเตรียมสอบ สอดคล้องกับการศึกษาของระเบียบ แสงจันทร์ (2552) ที่พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศมีไม่เพียงพอให้ยืม ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสถาบันวิทยบริการเพียงระดับปานกลาง ส่วนอุปสรรคการคืนล่าช้าอีกประการหนึ่งคือระบบยืมคืนไม่สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุภารักษ์ เหมินกระโทก (2559) ที่ได้พัฒนาระบบยืมคืนด้วยตนเองเนื่องจากการยืมคืนในระบบเดิมไม่สะดวก โดยได้มีการนำเทคโนโลยีคลื่นความถี่วิทยุ (RFID-Radio Frequency Identification) มาใช้ในระบบการยืม-คืนหนังสือด้วยตนเองแทนการให้บริการด้วยรหัสแท่งหรือบาร์โค้ด (barcode) ผู้ยืมสามารถทำการยืมและคืนได้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการคืนหนังสือด้วยตนเองที่สามารถเปิดให้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างได้แจ้งปัญหาการคืนล่าช้าเพิ่มเติมด้านสถานที่ไม่สะดวก อาคารตั้งอยู่ชั้น 3 หาที่จอดรถยากทำให้ลำบากต่อการคืน ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการยืมคืนนั้น พบว่า มีหลายสถาบันที่ได้พัฒนาบริการรับส่งทรัพยากรสารสนเทศ ดังการศึกษาของ นายิกา เดิดขุนทด, สิริพร ทิวะสิงห์, แดน แสนมี, สมเกียรติ แพทย์ประดิษฐ์, และ สุทัศน์ แก้วราช (2549) ที่ได้พัฒนาระบบบริการรับส่งทรัพยากรสารสนเทศ (Document Delivery-DD) ขึ้นมาใช้โดยผู้ให้บริการสามารถแจ้งความประสงค์การยืมผ่านระบบออนไลน์ จากนั้นสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ก็จัดส่งไปให้โดยมีจุดรับและส่งคืนตามห้องสมุดของคณะวิชาต่างๆ รวมทั้งจุดอื่นๆ ที่เหมาะสมจากระบบดังกล่าวผู้ให้บริการมีความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยขอสรุปข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการคืนทรัพยากรสารสนเทศล่าช้ากว่ากำหนดในสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ดังนี้

1. วิเคราะห์สถิติการใช้ทรัพยากรสารสนเทศแต่ละ

ประเภทที่มีการยืมนำไปใช้งานมากที่สุด เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ต่อไป เพื่อแก้ปัญหาการใช้งานไม่เสร็จสิ้นและทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอ

2. ปรับปรุงช่องทางการแจ้งเตือนผู้บริการก่อนถึงวันกำหนดส่งคืนให้มีประสิทธิภาพ

3. วางตู้รับคืนหนังสือที่ด้านหน้าสำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงฯ ในตำแหน่งที่สะดวกหรืออาจจัดให้มีตู้รับคืนเพิ่มเติม ณ อาคารอื่นๆ ในมหาวิทยาลัย

4. จัดให้มีจุดบริการรับคืนหนังสือแบบให้ขับรถเข้าส่งคืนหนังสือ (drive through service)

5. หาแนวทางป้องกันการเกิดปัญหาค่าปรับค้างจ่ายของนักศึกษา โดยกำหนดให้เป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยหากนักศึกษาค้างค่าปรับหรือมีหนังสือค้างส่ง จะส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถลงทะเบียนในภาคการศึกษาต่อไป หรือไม่อนุมัติการจบการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อลดการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ ยุทธคราม, และ ภรณ์ ศิริโชติ. (2557). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศและบริการห้องสมุดของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารอินฟอร์เมชัน*, 21(2), 65-72.

คณะทำงานฝ่ายวิชาการและอาจารย์พี่เลี้ยงโครงการบัณฑิตยุคใหม่. (2553). ปรับตัวอย่างไรกับชีวิตใหม่ทางการศึกษา (นักศึกษาใหม่ควรอ่าน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สืบค้นจาก https://mathurosw.blogspot.com/2014/02/blog-post_9302.html

นายิกา เดิดขุนทด, สิริพร ทิวะสิงห์, แดน แสนมี, สมเกียรติ แพทย์ประดิษฐ์, และ สุทัศน์ แก้วราช. (2549). การลดขั้นตอนบริการรับ-ส่งทรัพยากรสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น: กรณีศึกษาสำนักวิทยบริการ (สำนักหอสมุดและทรัพยากรการเรียนรู้). ขอนแก่น: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นิติพร สุนทรนนท์. (2551). การคืนทรัพยากรสารสนเทศเกินกำหนดส่งของผู้ใช้บริการหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. *วารสารวิทยบริการ*, 19(1), 105-119.

ภัทรภร ระดมสุทธิสาร. (2556). ปัญหาในการนำโทษปรับมาใช้บังคับในคดีสิ่งแวดล้อม: ศึกษากรณีโทษปรับตามวันและรายได้ (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ภูติส เกิดประสงศ์. (2552). การติดตามผลการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารวิจัยรามคำแหง*

(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 12(2), 83-94.

- ระเบียบ แสงจันทร์. (2552). การศึกษาผู้รับบริการ: โอกาสในการพัฒนาคุณภาพบริการของห้องสมุด. *รังสิตสารสนเทศ*, 15(1), 5-13.
- เรณูมาศ มาอุ่น. (2559). การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 9(2), 169-176.
- ศุภชัย อนุวัชพงษ์, ฉวีวรรณ วันสาสึบ, และ สุดาวดี ศรีสุตตา. (2548). *การวิเคราะห์การใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีงบประมาณ 2543-2547*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, ทรงพล สงวนจิตร, อิศร์กุล อุณหเกตุ, ธารธร รัตนนฤมิตร, สุนทร ต้นมันทอง, และ ปวริศร เลิศธรรมเทวี. (2554). *นิติเศรษฐศาสตร์ของระบบยุติธรรมทางอาญาของไทย โครงการวิเคราะห์กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สายพิน วิไลรัตน์, เบ็ญจนา ทองนุ้ย, ประไพ จันทร์อินทร์, และ พรทิพย์ ถนอมกุลบุตร. (2550). *สาเหตุและปัญหาการไม่ใช้บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. สงขลา: ฝ่ายหอสมุดคุณหญิงหลง

อรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา.
- สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร. (2561). *รายงานและสถิติจากระบบ ALIST Reports and Statistics (ระบบห้องสมุดอัตโนมัติเพื่อสถาบันอุดมศึกษาไทย Automated Library System for Thai Higher Education Institutes: ALIST)*. สงขลา: สำนักทรัพยากรการเรียนรู้ คุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร.
- สุภารักษ์ เมินกระโทก. (2559). *การใช้ระบบยืม-คืนหนังสือด้วยตนเองของนักศึกษาและคณาจารย์: กรณีศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี*. นครราชสีมา: ฝ่ายส่งเสริมการรู้สารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- อังคณา อัญญมณี. (2553). *ปรับตัวสู่รั้วมหาวิทยาลัย*. สืบค้นจาก <https://thaipsychiatry.wordpress.com/2010/12/10/>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper.